

i første Række Kunst-, Lokal- og Personalhistorien, men forhaabentlig ogsaa opfylde sit andet Formaal: at give alle interesserede, og ikke mindst den paagældende Egns Befolkning god og grundig Besked om det Æmne, det omhandler.

M. Mackeprang.

Skønt Festskrifter er ved at være en Landeplage i den lærde Verden, bliver man glad ved *Festskriftet til H. P. Hanssen* baade for den Mands Skyld, der hædredes paa sin 70 Aars Dag, og fordi Værket i sig selv er en værdig Hyldest, frembaaret af mange Slags Folk saavel søndenaa som nordenaa og baade af dem, der stod sammen med H. P. Hanssen, og dem, der stod ham imod i Grænsespørgsmaalet. Det synes naturligt og smukt, at Festskriftet har samme Karakter som »Sønderjydske Aarbøger«; lærde historiske Undersøgelser, Erindringer af Førere og Menige og Redegørelser for Nutidsforhold staar Side om Side; og Sønderjylland er Æmnet, hvorefter Bidragene samler sig.

Alle Bidrag — 26 i Tal — kan ikke opregnes her, kun nogle faa Stykker skal nævnes for at give Exempler paa Bogens forskelligartede Indhold. Knud Fabricius bringer en Undersøgelse: *Det slesvigholstenske Kancelli og Reskriptet af 15. Decbr. 1810*, der bygger paa et lykkeligt Fund af Concepten til I. O. F. Spies' Indlæg under Kancelliets Drøftelse af Reskriptets Gennemførelse. Denne Concept giver ikke blot Spies' Votum, men refererer under Polemik andre Anskuelser, der blev gjort gældende, saaledes at man i store Træk kan iagttage Meningernes Brydning og følge Sagens Gang. M. Mackeprang tager Æmne fra en Tid, da der var levende videnskabelig Forbindelse og stadig Correspondence mellem Forskerne i København og Kiel. Han beretter, hvorledes Oldsagssamlingen i Kiel, der skulde drage Fund fra Hertugdømmerne til sig, blev stiftet efter Tilskyndelse fra København, fra den kgl. Kommission til Oldsagers Opbevaring og gennem de første fattige Aar fik Støtte af Kommissionen og navnlig af dens Sekretær Chr. Jürgensen Thomsen. Dr. Mackeprangs Skitse giver ny Anledning til at begære en Bog om denne mærkelige Mand. Jacob Appels Bidrag: *Klosterpolitikken* er kort, men meget vægtigt. Foruden dette Stykke er der et Par andre, som skildrer kirkelige Forhold og minder om, hvor meget vi trænger til en slesvigsk Kirkehistorie gennem Tiderne. Ret skrevet vilde den lære os mange Ting om Sønderjyderne. Om Bondeskik og politisk Liv i Haderslev Vesteramt i Hans Krügers Tid beretter Gaardejer Refslund Poulsen, Bovlund, bredt og

fornejeligt; Hans Lund gør Rede for de Forsøg der gjordes paa at organisere det politiske Arbejde i Sønderjylland før Vælgerforeningens Stiftelse, og H. V. Clausen fortæller som den, der stod i Ildlinien, om Foreningen af 5. Oktober 1898, om dens Mænd og Kampen for Nordslesvigs Jord. I Overensstemmelse med Traditionen fra »Sønderjydske Aarbøger« giver Kreditforeningsdirektør Hans Hansen, Aabenraa, en økonomisk statistisk Oversigt over Landbruget i Sønderjylland før og efter Genforeningen, og Svend Dahl afslutter Bindet med en H. P. Hanssen Bibliografi, der ikke blot omfatter, hvad H. P. Hanssen har skrevet, men ogsaa hans Taler i Landdag og Rigsdag og paa utallige Møder, forsaavidt de findes gengivet efter Manuscript eller i fuldstændigt eller ret fyldigt Referat. Denne Bibliografi vil man utvivlsomt ofte søge hen til, — og det gælder vel Værket som Helhed, saa meget som det rummer af Stof til Sønderjyllands Historie i det 19. Aarhundrede og op til den sidste Tid. E. J.

De foreløbige Resultater af *Gravningerne i Hedeby* er endnu ikke publicerede, men de har givet Stof til en Del Afhandlinger og Smaameddelelser, ligesom de med Slesvig, Hedeby og Danvirke forbundne Problemer vedvarende har været under livlig Diskussion. I Tilslutning til den tidligere her i Tidsskriftet givne Oversigt (10, I, 502 ff.) skal Opmærksomheden i det flg. henledes paa den siden da fremkomne Litteratur.

Fra Prof., Dr. Otto Scheels Haand foreligger en Række Studier over Hedeby's kulturelle og handelspolitiske Betydning, saaledes *Die Vorgesch. der neuen Ausgrabungen in Haithabu* (Jahrb. 1930 d. Schlesw.-Holst. Universitäts-Gesellsch. 82 ff.), *Haithabu als Problem des Ostseeraumes* (Die Heimat XLI 81 ff. (1931)), *Haithabu, eine Schicksalsstätte des Nordens* (Deutsch-nordisches Jahrb. 1931, 24 ff.), *Haithabu in der Kirchengesch.* (Zeitschr. f. Kirchengesch. 3: 1, L, 271 ff.), *Die neuen Ausgrabungen in Haithabu* (Forschungen in Fortschritte 1931, 222 f.), *Hedeby* (Svenska Dagbladet 10/4 1931), samt *Hedeby og Nordeuropa belyst af de nye Udgravninger* (Berl. Tid. 23/6 1932). Prof. S.'s Grundopfattelse er denne, at Hedeby's Historie rækker helt tilbage til Kong Gudfreds Tid. »Jeg nærer ingen Betæneligheder ved at antage Gudfred for at være den Konge, som var den egentlige Skaber af Hedeby's store Fremtid«. Ikke i det nuværende Slesvig, men i Byen bag Halvkredsvolden »maa vi søge den historiske Overleverings Slesvig, Gudfreds Emporium, Stedet hvor Købmændene »fra hele Verden« mødtes, som var Ansgars og senere